

СЕБЕДАРНА, ДЕЛОТВОРНА ХРИШЋАНСКА ЛЈУБАВ

Као људи, као створена психо-соматска бића, живимо увек у конкретним животним приликама, у одређеном времену, на одређеном простору, у сасвим одређеним друштвеним, политичким, цивилизацијским околностима. То су чињенице нашег живота, сâм наш живот. Као хришћани опет, дужни смо још да имамо на уму да је то и контекст нашег спасења и наше одговорности кога не смемо занемарити. озбиљно схватање историјских и културолошких чињеница сваке епохе је одувек, такође, било и претпоставка успешне мисије Цркве. Она се обраћа конкретним људима у својим радостима и надама, жалостима и проблемима који чине њихов живот.

Ваше Високопреосвештенство, Ваша Преосвештенства, Ваша екселенцијо, уважени муфтијо, Ваша Краљевска Величанства, господине министри, часни оци, даме и господо, колеге и колегинице студенти, браћо и сестре,

радујем се што ми је припала част да на овај дивни празник, употпуњен и скорашњим благословом којим је наша помесна Црква благословена добијањем Првог као гаранта свога јединства, вашој љубави и стрпљењу упутим ову скромну беседу.

Више пута сам у уводном делу поменуо реч конкретно. Дозволите ми да сада објасним зашто ми се чини да је овај појам данас посебно важан. Конкретан контекст у коме се одвија наш живот сачињавају две чињенице : прва је да је наше друштво друштво у транзицији, а друга да оно поприма све карактеристике савремених европских друштава која означавамо као постмодерна друштва. Постмодерност као тренутну тачку друштвено-историјског развоја, између осталог, карактеришу и два нераскидиво повезана феномена: наглашени индивидуализам и криза свих великих система који су у прошлости давали смисао људском животу. Постмодерна култура је усмерена на појединца и подстиче његове личне вредности, жеље, амбиције, његову неприкосновену аутономију. Такав појединац више никоме не верује. Загњурен

у своје неповерење и скептицизам онемогућује постојање и оправданост било ког система који се бави општим смислом попут Цркве и државе или се, пак, бави општим добром и општим вредностима. Оваква клима никако не значи престанак или нестајање религије како су то многи теоретичари, до само пре неколико деценија мислили и очекивали. Али значи да се вера дубоко индивидуализује и да је сваки појединац у потрази за властитом срећом и властитом вером. Наравно да све ово утиче на положај и разумевање улоге Цркве у друштву. Од институције која је вековима давала смисао постојања свих европских, хришћанских друштава, данас постаје тек једна од многобројних животних опција обавезујућа, мање или више, само за оне који се за њу опредељују. То је прва чињеница савременог друштва којој храбро треба да погледамо у очи, свесни и своје сопствене хришћанске одговорности али и разумевајући је као изазов који треба, не да нас води ка анахронизмима и увек јаловим и неодговорним жалом *за прошлим временима*, већ да пробуди најбоље и најснажније стваралачке силе које ће том изазову пружити аутентичан хришћански одговор.

Друга чињеница коју сам поменуо је друштво у транзицији са својим многобројним проблемима, а пре свега проблемом социјалне правде. И ово је, такође, изазов за Цркву. Опет, не у смислу да Црква може да створи праведно друштво јер то није задатак Цркве али Црква може и треба утемељеном и промишљеном социјалном речју да укаже, а делом да покаже како се поједини аспекти друштвене неправде могу превазићи.

Хришћански одговор на две поменуте чињенице и проблема савременог друштвеног тренутка који чине саму есенцију Христове поруке и чиме је, како би уосталом другачије и могло бити, проткан живот Светога Саве је – *несебична, себедарна, делатна хришћанска љубав*.

Етос *овога света* је одувек био, јесте и биће властољубље и среброљубље на које савремени човек реагује својим повлачењем и скептицизмом. Сувише много лажи и изневерених идеала је било да би било коме беспоговорно веровао. Али савремени човек, такође, није мање човек од оног из прошлих времена. И он жуди за топлином, људскошћу, а понајвише за оним који ће га волети и своје поверење ће он поклонити али само ономе у коме препозна искреност и сагласје речи и дела. У односу на хришћанство то изгледа овако – аутентичност и веродостојност и хришћана појединаца и Цркве као

заједнице и као институције он ће мерити, не по старим заслугама, већ по томе колико се јеванђелска порука преноси у конкретни живот. Етос Цркве је етос несебичне делатне љубави у коме категорија ближњег, брата јесте централна и мерило наше вере и нашег напретка ка спасењу. Делатна љубав према ближњему мора да буде видљива како у животу хришћана појединаца тако и на институционалном плану. Свако дело љубави према ближњем ће о Христу рећи више него хиљаду речи.

Подсетимо се шта Свети Сава пише у свом Студеничком типикону о давању на вратима :

А оно што ће бити речено и што ви треба веома да чувате, не малу корист и спасење вам умножава. А шта је то? На вратима давање страним и немоћним који су нас покоја ради посетили, због њих и гостионицу сазидасмо... у којој ћемо страниј браћи одмора дати и немоћнима да леже, колико моћ допушта да их удостојимо бриге. А наге и босе одевати и обувати старом вашом одећом и обућом... А треба хранити гладне и души давати, као што рекосмо, узаконјеним хлебом и вином и сочивом неким од хране ваше претекле... А ово треба од уздржљивости ваше да буде, а ако није могуће, а оно нека од сувишка буде... А не волимо да икога са врата наших празног отпустите...

У 4. глави Јеванђеља по Луки Христос се у синагоги у Назарету поистовећује са Помазаником пророка Исаије чије су основне карактеристике солидарност са сиромашнима и потлаченима. Својим животом и делима Исус је непрестано потврђивао да је Месија сиромашних, и то без остатка *кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте* (Мт 25,40). Ово место и овај став су опште познати. Па ипак, и поред скандалозних неједнакости у нашем друштву које вређају људско достојанство примећује се недостатак дела милосрђа како у широј заједници, тако и унутар црквене заједнице. Таква се дела везују за богатство, за постојање сувишка. У вишедеценијским нашим условима кризе различитих узрока, нико се психолошки не осећа довољно богатим или довољно сигурним за своју будућност и свој начин живота да би се нечега одрекао. Можемо се запитати да ли у Новом Завету, проналазимо утемељење оваквом начину размишљања? Евергетидски, добротворни дух и менталитет срећемо и у грчком и у римском античком друштву, дух задужбинарста је до скоро био врло жив. И све је то похвала вредно. Али, Нови Завет нам говори и о другој врсти милосрђа и братољубља. Када апостол Павле

у 2. Кор у 8. глави похваљује цркве Македоније на скупљеној милостињи он сведочи о *пуком сиромаштву њиховом* и да они *по могућству и преко могућства добровољно даваху* (2.Кор 8,2-3). Дакле, овде није реч о вертикалном добротинству које полази од богатих и завршава се сиромашнима, већ о хоризонталном - свих према свим члановима црквене заједнице. Тако се етос добротинства, у свету резервисан за неке, у Цркви претвара у свакодневни хришћански етос.

Овај етос – задужбинарства, милосрђа, братољубља, етос служења ближњему ма ко он био, је нешто што се данас од Цркве и хришћана апсолутно очекује и што ставља нашу веру на истинску пробу јер је вера без таквих дела само још једна у низу светских идеологија.

Време је да се служи Господу, по примеру свих светих, по примеру и светих из нашег рода на челу са Светим Савом, кроз несебичну, делатну хришћанску љубав према ближњему. Амин.